

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-529/22 – 1

Asia C-529/22

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

9.8.2022

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Landgericht Frankfurt am Main (Saksa)

Ennakkoratkaisupyyntöpäätöksen tekemispäivä:

7.7.2022

Kantaja ja valittaja:

PA

Vastaaja ja valittajan vastapuoli:

trendtours Touristik GmbH

[– –]

Landgericht Frankfurt am Main

Frankfurt am Main, 7.7.2022

[– –]

Välipäätös

Asiassa, jonka asianosaisia ovat

PA, [– –] 60598 Frankfurt am Main,

kantaja ja valittaja,

[– –]

vastaan

FI

trendtours Touristik GmbH, [– –] 65830 Kriftel,

vastaaja ja valittajan vastapuoli,

[– –]

Landgericht Frankfurt am Mainin (Frankfurt am Mainin alueellinen alioikeus) 24. siviilijaosto on tehnyt [– –] 7.7.2022 seuraavan välipäätöksen:

I. Euroopan unionin tuomioistuimelle esitetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklan toisen kohdan nojalla [– –] seuraavat unionin oikeuden tulkintaa koskevat ennakkoratkaisukysymykset:

1) Onko matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta 25.11.2015 annetun direktiivin (EU) 2015/2302 (jäljempänä matkapakettidirektiivi) 12 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että siinä säädetään matkapakettidirektiivin 12 artiklan 1 kohdassa säädetyn peruuttamisoikeuden lisäksi toisesta peruuttamisoikeudesta, jonka oikeudellisia seurauksia sovelletaan ainoastaan silloin, jos matkustaja vetoaa peruuttamisilmoituksessaan matkakohteessa tai sen välittömässä läheisyydessä vallitseviin väistämättömiin ja poikkeuksellisiin olosuhteisiin, jotka vaikuttavat merkittävästi matkapaketin toteuttamiseen tai jotka vaikuttavat merkittävästi matkustajien kuljetukseen matkakohteeseen?

2) Onko matkapakettidirektiivin 12 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että velvollisuus maksaa peruutusmaksu ei lakkaa, jos matkustaja ei ole matkapakettisopimuksen peruuttamista koskevassa ilmoituksessaan maininnut sille mitään syytä ja perustelee peruutuksen vasta jälkikäteen peruutusajankohtana ennusteen mukaan tai matkustusajankohtana matkakohteessa tai sen välittömässä läheisyydessä vallitsevilla väistämättömillä ja poikkeuksellisilla olosuhteilla, jotka vaikuttavat merkittävästi matkapaketin toteuttamiseen tai jotka vaikuttavat merkittävästi matkustajien kuljetukseen matkakohteeseen?

II. Asian käsittelyä lykätään.

Perustelut:**I.**

Riita-asian perustana ovat seuraavat tosiseikat.

Valittaja varasi 19.3.2019 matkanjärjestäjänä toimivalta valittajan vastapuolelta itselleen ja vaimolleen matkan nimeltään ”Israel & Jordania” ajanjaksolle 26.4.2020–7.5.2020 2908,00 euron hintaan. Valittaja maksoi valittajan vastapuolelle tämän vaatiman 325,00 euron etumaksun.

Valittaja ilmoitti sopimuksen peruuttamisesta 6.1.2020 eli 16 viikkoa ennen suunniteltua matkaa seuraavasti:

”Arvoisa matkanjärjestäjä

[– –] varauksen osalta ilmoitan Teille täten, että haluamme peruuttaa osallistumisemme matkalle.

Pyydän Teitä vahvistamaan peruutuksen sekä sen, että peruutuskustannukset ovat enintään 20 prosenttia matkan hinnasta. – –”.

Valittajan vastapuoli lähetti valittajalle 8.1.2020 ”peruutuslaskun”, jossa se laskutti sopimuksen mukaisten matkaehtojensa mukaisesti 25 prosenttia matkan hinnasta ”peruutusmaksuna” ja pidätti maksetun etumaksun itselleen. Valittaja maksoi 13.1.2020 valittajan vastapuolelle loput 402,00 euroa varauksesta.

Valittajan vastapuoli perui matkan koronapandemian vuoksi. Valittaja vaati ensin itse 5.11.2020 päivätyllä kirjeellä ja sitten 2.12.2020 päivätyllä asianajajansa kirjeellä valittajan vastapuolta palauttamaan maksamansa 727,00 euroa ja perusteli peruutuksensa tuolloin levinneellä koronapandemialla ja matkan toteuttamatta jäämisellä.

Valittaja katsoi, että peruutusmaksu valittajan vastapuolelle ei ollut aiheellinen, koska se ei tullut kyseeseen valittajan vastapuolen peruttua matkan. Valittajan mukaan matkapakettidirektiivissä ei suljeta pois ensiksi ilman syytä tehdyn sopimuksen peruuttamisen perusteltavuutta.

Amtsgericht Frankfurt am Main (Frankfurt am Mainin alioikeus) hylkäsi kanteen 16.9.2021 antamallaan tuomiolla. Alioikeuden mukaan valittajan vastapuolella on siviililain (Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä BGB) 651 h §:n 1 momentin kolmannen virkkeen nojalla, luettuna yhdessä sen yleisten sopimusehtojen kanssa, oikeus kohtuulliseen 727,00 euron suuruiseen peruutusmaksuun. Alioikeuden mukaan vakiomääräistä peruuttamiskorvausta koskevia oikeussääntöjä sovelletaan. Valittaja, jolla on todistustaakka, ei ole näyttänyt toteen, että konkreettinen vahinko olisi tätä pienempi. Oikeutta saada korvaus ei ole myöskään suljettu pois BGB:n 651 h §:n 3 momentin nojalla. Alioikeuden mukaan vaikuttaa lisäksi siltä, että valittaja peruutti sopimuksen riippumatta

koronapandemiasta ja että pandemia esitettiin vasta jälkikäteen perusteluna maksunpalautusta koskevalle oikeudelle.

Valittaja valitti tuomiosta asetetussa määräajassa ja ajaa edelleen vaatimustaan valittajan vastapuolelle maksettujen määrien palauttamisesta.

Valittajan vastapuoli puolustaa alioikeuden tuomiota pitäen sitä asianmukaisena. Valittajan vastapuolen mukaan BGB:n 651 h §:n 3 momenttia ei ylipäänsä voida soveltaa valittajan eduksi, sillä valittaja ei vedonnut tässä säännöksessä tarkoitettuihin syihin.

II.

Valittajan valituksen perusteltavuus riippuu ratkaisevasti matkapakettidirektiivin 12 artiklan 2 kohdan tulkinnasta eli siitä, säädetäänkö siinä matkapakettidirektiivin 12 artiklan 1 kohdassa säädetyn peruuttamisoikeuden lisäksi toisesta peruuttamisoikeudesta ja onko peruutuksen mahdollisuus suljettu pois silloin, jos matkustaja ei ole matkanjärjestäjälle tekemässään peruuttamisilmoituksessa ilmoittanut mitään syytä peruuttamiselle.

Matkapakettidirektiivin 12 artiklan täytäntöön panemiseksi annettujen matkapakettisopimusta koskevien Saksan säännösten mukaan matkustaja voi BGB:n 651 h §:n 1 momentin nojalla peruuttaa matkapakettisopimuksen milloin tahansa ennen matkan alkua. Kansallisessa laissa ei säädetä peruuttamisen syyn ilmoittamisesta. BGB:n 651 h §:n 1 momentin toisen virkkeen nojalla matkustajan tekemän peruutuksen oikeudellisena seurauksena on se, että matkanjärjestäjä menettää oikeuden matkan hintaan. BGB:n 651 h §:n 1 momentin kolmannen virkkeen mukaan matkanjärjestäjä voi vaatia kohtuullista korvausta, jonka se voi BGB:n 651 h §:n 2 momentin nojalla vahvistaa vakiomääräisenä myös yleisissä sopimusehdoissa. BGB:n 651 h §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan matkanjärjestäjä ei kuitenkaan voi vaatia peruuttamiskorvausta, jos väistämättömät ja poikkeukselliset olosuhteet vaikuttavat merkittävästi matkapaketin – – toteuttamiseen matkakohteessa tai sen välittömässä läheisyydessä

Nyt esillä olevassa asiassa vallitsivat tällaiset väistämättömät ja poikkeukselliset olosuhteet, jotka vaikuttavat merkittävästi matkaan, koska matkaa ei voitu toteuttaa koronapandemian vuoksi, joka on väistämätön ja poikkeuksellinen olosuhde.

BGB:n 651 h §:n 1 ja 3 momentissa esitettyjen Saksan säännösten sanamuodon mukaan valittajan vastapuoli ei voi vaatia peruuttamiskorvausta, koska BGB:n 651 h §:n 3 momentin sanamuoto liittyy sovittuna matkustusajankohtana tosiasiallisesti vallitseviin olosuhteisiin. Saksan lainsäädäntötekstistä ei ilmene saksalaisessa oikeuskäytännössä ja matkailualaa koskevassa oikeuskirjallisuudessa esitettyä näkemystä, jonka mukaan silloin, kun on kyse väistämättömästä ja poikkeuksellisesta olosuhteesta, ratkaiseva merkitys on sopimuksen peruuttamisajankohdan ennusteella, joka perustuu ennakoarviointiin

(ks. esim. Oberlandesgericht Hammin tuomio 30.8.2021 – 22 U 33/21, BeckRS 2021, 24178; Amtsgericht Düsseldorfin tuomio 8.2.2021 – 37 C 471/20, NJW-RR 2021, 930; Amtsgericht Frankfurtin tuomio 11.8.2020 – 32 C 2136/20 –, juris 38 kohta; Amtsgericht Münchenin tuomio 27.10.2020 – 159 C 13380/20 –, juris 19 kohta; Landgericht Kasselin tuomio 2.11.2021 – 5 O 459/21 –, 35 kohta, juris; [– –]). Siitä, vastaako BGB:n 651h §:n 3 momentin sanamuoto matkapakettidirektiivin 12 artiklan 2 kohdan säännöksen sanamuotoa tai onko sitä tulkittava direktiivin mukaisesti, on esitetty unionin tuomioistuimelle useita ennakkoratkaisupyyntöjä, joita on kirjattu muun muassa asiakirjanumeroilla C-776/21 ja C-193/22 (ks. myös Obergerichtshof Österreichin välipäätös. 25.1.2022 [– –] [asia C-193/22]).

Lisäksi selvittämättä on se, onko matkustajan – nyt esillä olevassa asiassa valittajan – mahdotonta käyttää perusteluna BGB:n 651 h §:n 3 momentin ensimmäistä virkettä, koska hän ei peruuttamisilmoituksessaan ilmoittanut mitään syytä ja perusteli sopimuksen peruuttamisen vasta jälkikäteen koronapandemiaan liittyvillä rajoituksilla Israelissa ja Jordaniassa.

BGB:n 651 h §:n 1 momentin sanamuodon mukaan sopimuksen peruuttamisen syytä ei ole välttämätöntä ilmoittaa peruuttamisilmoituksessa, koska peruuttamisen syytä ei tarvita matkan hinnan palauttamista koskevan oikeuden käyttämiseksi. BGB:n 651 h §:n 1 momentissa ei säännellä itsenäistä peruuttamisoikeutta. Kansallinen lainsäätävä on laatinut kyseisen säännöksen pikemminkin matkustajan puolustuskeinoksi lähtökohtaisesti perittävää peruutusmaksua vastaan, mikäli matkakohteessa tai sen välittömässä läheisyydessä vallitsevat väistämättömät ja poikkeukselliset olosuhteet, jotka vaikuttavat merkittävästi matkan toteuttamiseen.

Näin ollen on kyseenalaista, säännelläänkö matkapakettidirektiivin 12 artiklan 2 kohdassa itsenäisestä peruuttamisoikeudesta, johon matkustajan on myös vedottava tehdessään peruutuksen sulkeakseen pois matkanjärjestäjälle maksettavan peruutusmaksun, erotuksena matkapakettidirektiivin 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta peruutuksesta.

Matkapakettidirektiivin 12 artiklan 2 kohdassa on sanamuotonsa perusteella muotoiltu erillinen peruuttamisoikeus erotuksena matkapakettidirektiivin 12 artiklan 1 kohdasta. Jaoston mukaan tämä vahvistetaan käyttämällä käsitteitä ”matkustajalla on oikeus – –, jos – –”. Peruutukselle muotoillaan edellytys ja siten säädetään sopimuksen peruuttamisen syytä.

Matkapakettidirektiivin 12 artiklan 1 kohdassa ei rakenteellisesti ole tällaista rajoitusta mutta sen sijaan matkapakettidirektiivin 12 artiklan 3 kohdassa on matkanjärjestäjää koskeva rajoitus. Matkanjärjestäjä voi sen mukaisesti päättää matkapakettisopimuksen, jos osanottajien vähimmäismäärä ei täyty (a alakohta) tai väistämättömät ja poikkeukselliset olosuhteet estävät matkanjärjestäjää toteuttamasta matkaa (b alakohta). Jaoston mukaan myös siksi, että matkapakettidirektiivin 12 artiklan 2 kohtaa on sovellettava ”sen estämättä, mitä 1

kohdassa säädetään”, 12 artiklan 1 ja 2 kohdalla säännellään kahta erilaista peruuttamisoikeutta, jotka on pidettävä erillään toisistaan.

Myös matkapakettidirektiivin johdanto-osan 31 perustelukappale vahvistaa jaoston oikeudellisen näkemyksen sen oman tulkinnan mukaisesti. Myös siinä erotetaan toisistaan oikeus peruuttaa sopimus peruutusmaksun maksamista vastaan milloin tahansa ja siten varauksetta (ensimmäinen virke) ja oikeus peruuttaa sopimus peruutusmaksua suorittamatta (toinen virke). Matkapakettidirektiivin – samoin kuin kansallisen lainsäätäjän – lähtökohtana on siis peruutusmaksun perimisen periaate, josta voidaan direktiivin rakenteen mukaisesti poiketa ainoastaan väistämättömiin ja poikkeuksellisiin olosuhteisiin ja matkaan tai kuljetukseen kohdistuvaan merkittävään vaikutukseen liittyvässä erityisessä tilanteessa.

Tästä rakenteesta ja sopimuksen peruuttamisen syyn olemassaolosta seuraa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen näkemyksen mukaan, että matkustajan on tehdessään peruutuksen vedottava matkapakettidirektiivin 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun oikeuteen, jos hän ei halua matkapakettidirektiivin 12 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettua peruutusmaksua perittävän. Tämä matkustajan ilmoitusta koskeva vaatimus voidaan johtaa jälleen siitä, että säännöksessä ratkaisevana pidetään nimenomaan poikkeuksellisia olosuhteita ja matkan toteuttamiseen kohdistuvaa merkittävää vaikutusta. Matkapakettidirektiivin 12 artiklan 2 kohdan sanamuoto tarkoittaa sitä, että oikeudellisenä seurauksena on peruutusmaksun perimättä jättäminen vain silloin, jos matkustaja, jolla on mahdollisuus valita jompikumpi kahdesta peruuttamisoikeudesta, vetoaa siihen. Myös kumpaakin sopimuspuolta koskeva oikeusvarmuus saattaa edellyttää, että matkustaja konkreettisesti päättää, kummanko peruuttamisoikeuden hän valitsee (ja myös ilmoittaa päätöksestään):

Direktiiviin (EU) 2015/2302 perustuvaa perusteluvaatimusta vastaan voi puolestaan direktiivin itsensä osalta puhua se, että tällaisesta vaatimuksesta ei ole konkreettisesti säädetty ja näin ollen yleensä juridiikkaan perehtymätön matkustaja ei tiedä siitä mitään. Direktiivin (EU) 2015/2302 12 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetään ainoastaan siitä, että matkustajalla on peruuttamisoikeus, muttei siitä, että hänen on myös perusteltava se. Säännöksistä ei myöskään ilmene, että kansallisen tuomioistuimen on suoritettava luokitus objektiivisesti.

Jos matkustaja ei siis vetoa poikkeuksellisiin olosuhteisiin, hän on velvollinen maksamaan peruutusmaksun. Viimeksi mainitusta tulkinnasta seuraa nyt esillä olevassa asiassa, että matkustaja ei voi vedota matkapakettidirektiivin 12 artiklan 2 kohtaan (tai BGB:n 651 h §:n 3 momenttiin) ja hänen on suoritettava peruutusmaksu matkanjärjestäjälle. BGB:n 651 h §:n 3 momenttia on tällöin vastaavasti tulkittava direktiivin mukaisesti (matkapakettidirektiivin 4 artikla).

Jaosto on jo esittänyt tämän ennakkoratkaisukysymyksen [– –] unionin tuomioistuimelle 9.6.2022 tekemänsä välipäätöksen perusteella. [– –] [asia C-511/22]

Mikäli unionin tuomioistuin katsoo, että matkustajalla on perusteluvelvollisuus matkanjärjestäjälle tehdessään peruutuksen, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkasteltava jatkokysymystä ja sen vuoksi esitettyä toista ennakkoratkaisukysymystä siitä, onko sopimuksen peruuttamisen syyhyn vetoamisen tapahduttava ajallisesti heti peruuttamisilmoituksessa vai voiko matkustaja jälkikäteen vedota matkapakettidirektiivin 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin tosiasiallisesti vallitseviin poikkeuksellisiin olosuhteisiin ja perustella sopimuksen peruuttamisen nyt esillä olevan asian tapaan niillä jälkikäteen. Mikäli hän voi toimia näin, nyt esillä olevassa asiassa on otettu perusteluvaatimus huomioon.

Tulkinta on tältä osin jaoston mukaan ensinnäkin läheisessä yhteydessä kysymykseen, jonka unionin tuomioistuimelle on esittänyt Obergerichtshof Österreich (Itävallan ylin tuomioistuin) 25.1.2022 (C-193/22) ja Amtsgericht Düsseldorf (Düsseldorfin alioikeus) välipäätöksellä 8.12.2021 (C-776/21). Tämän tulkintakysymyksen kannalta voi olla (osaltaan) merkityksellistä se, mitä ajankohtaa on pidettävä matkapakettidirektiivin 12 artiklan 2 kohdan edellytysten kannalta ratkaisevana. Mikäli matkapakettidirektiivin 12 artiklan 2 kohdan edellytysten kannalta merkityksellisenä pidetään matkan toteuttamisen ajankohtaa, tämä voi puoltaa sitä, että matkustaja voi vedota poikkeuksellisiin olosuhteisiin ja matkaan kohdistuvaan merkittävään vaikutukseen vielä jälkikäteenkin ja huolimatta aiemmin ilman muuta perustetta tai muulla perusteella tehdystä peruuttamisilmoituksesta. Asianlaita on kuitenkin lähtökohtaisesti toisin, jos ratkaisevana pidetään ennusteeseen perustuvaa päätöstä peruuttamisilmoituksen tekemisen ajankohtana. Tällöin moni seikka puoltaa perustelun vaatimista myös peruutusajankohtana.

Yhtäältä perusteluvelvollisuus peruuttamisilmoituksen yhteydessä puhuu jaoston mukaan sen puolesta, että ainoastaan tällä tavoin matkanjärjestäjä voi tietää, saako se periä peruutusmaksun vai ei. Lisäksi tämä hyödyttää matkustajaa, joka ensin peruuttaa matkasopimuksen muusta syystä tai ilman mitään syytä ja voi sitten jälkikäteen estää matkanjärjestäjän oikeuden korvaukseen. Toisaalta perusteluvaatimus jo peruutusajankohtana voi hyvinkin vaikuttaa direktiivin (EU) 2015/2302 mukaiseen kuluttajansuojaan, mikäli jälkikäteen ilmenee poikkeuksellisia olosuhteita, jotka oikeuttavat matkustajan tekemään peruutuksen ilman peruutusmaksua. Lisäksi merkityksellistä on myös se, että perusteluvaatimuksesta ei ole konkreettisesti säädetty.

[– –] [asian käsittelyn lykkääminen] [– –]